

A XVII. szövetségi találkozó a Szent Istváni örökség jegyében

Beszélgetés Iványi Andrással,
Szentkirályszabadja polgármesterével

A Szentkirály nevű települések 1996-ban Csíkszentkirályon találkoztak először. 1996. február 15-én Csíkszentkirályon a község önkormányzatának, egyháztanácsának, valamint közművelődési és érdekvédelmi szervezeteinek a képviselőiből alakult Kezdeményező Bizottság jelentkezésre szólította fel a Kárpát-medencéből minden Szent István nevét, vagy nevében királyi címét viselő település előjáróit, hogy vegyenek részt egy tanácskozáson. „Azt szeretnénk, hogy tervezett első rendezvényünk járuljon hozzá 1100 esztendő Kárpát-medencei jelenlétünk méltó megünnepléséhez, kultúrateremtő múltunk bemutatásához, egymás jobb megismeréséhez és – nem utolsó sorban – a jövő, a megmaradásunkat biztosító együttműködés alapjainak a lerakásához.” – olvasható a Csiszer Andor, György Benedek, Nagy Benedek és Udvari Dezső által aláírt felhívásban.

A csíkszentkirályi hívó szóra nyolc, három anyaországi és öt erdélyi településről érkezett visszajelzés. Ennek nyomán Csíkszentkirályon megfogalmazták a Szent Király Szövetség létrejöttének szándéknyilatkozatát, melyet az alábbi települések képviselői láttak el kézjegyükkel: Szentkirály (Bács-Kiskun megye) – Varga Jánosné alpol-

gármester asszony, Szentistvánbaksa (Borsod-Abaúj-Zemplén megye) – Hornyák Sándor polgármester, Szentkirályszabadja (Veszprém megye) – Iványi András polgármester, Székelyszentistván (Maros megye) – Kutasi Zoltán polgármester és Kiss Dénes református lelkész, Marosszentkirály (Maros megye) – Kádár György alpolgármester, Kalotaszentkirály (Kolozs megye) – Kisjancsi József polgármester, Székelyszentkirály (Hargita megye) – Bálint Elemér polgármester és dr. Bodó József tanácsos, Csíkszentkirály (Hargita megye) – Udvari Dezső polgármester.

1997-ben a Veszprém melletti Szentkirályszabadján tartották a Szövetség első alakuló találkozóját, és ekkor írták alá a Szövetség alapító okiratát is. Azóta minden évben – Nagybaldogasszony napján, István király halálának évfordulóján – az augusztus 15-éhez legközelebb eső hétvégén – más és más településen rendezik meg a találkozót.

1996. óta nyolcra huszonegyre növekedett a Szent Király Szövetség tagjainak száma. Az anyaországból: Bakonszentkirály, Kerkaszentkirály, Királyszentistván, Porrogszentkirály, Rinyaszentkirály, Szabadszentkirály, Szentistván, Szentistvánbaksa, Szentkirály, Szentkirályszabadja, Szombat-

hely-Szentkirály; Erdélyből: Csíkszentkirály, Kalotaszentkirály, Marosszentkirály, Sepsiszentkirály, Székelyszentistván, Székelyszentkirály; Felvidékről: Királyfiakarcsa, Vágkirályfa, Sajószentkirály, Sajókirályi.

A Kárpát-medence tizenkilenc Szentkirály nevet viselő településéből több mint négyszázan vettek részt a 2007-es porrogszentkirályi találkozón. Erdélyből hat, Szlovákiából három település képviselőin kívül a többiek Magyarország Szentkirály nevű településeiről érkeztek.

2013-ban – csak úgy mint 1997-ben – Szentkirályszabadja fogadta a Szentkirály nevet viselő településeket.

Iványi András, a szentkirálysza-badjai polgármester olyan szobában fogad, amelynek egyik falán a Királyi Magyarország térképe látható, rajta bejelölve a Szentkirály nevet viselő települések. Itt kezdjük el a beszélgetést, a térkép előtt állva.

Iványi András: Velem együtt három olyan polgármester van, akik az első választás óta még szolgálnak a településükön. Kerkaszentkirályon – tehát a nyugati határ közelében – Pál Zoltán kollégám, illetve a Tisza mentén élő, Szentkirály települést vezető Szabó Gellért úr.

A szövetség létrejöttében szerepet játszott, hogy '91-től a magyar kormány szervezésében a Belügyminisztérium az augusztus 20-i állami ünnepeken a Szent király nevet viselő településeket vendégül látta. Elmondhatjuk, hogy az anyaországi Szent király települések vezetői, immár '91-ben barátságot kötöttek. Ezen találkozások minden évben megismétlődtek 1999-ig. Fenti-ekről nem tudván az erdélyi Csíkszentkirályon Udvari Dezső polgármester vezetésével elkezdtek megszervezni a Szent Istvánhoz névvel kötődő települések szövetségét. Az 1996-os alakuló megbeszélésre az anyaországból azok érkeztek Csíkszentkirályra, akik már az állami ünnepeken megismerték egymást, így a szövetség létrehozása kézenfekvő volt, melynek létjogosultsága a korábbi barátságok kiterjesztésére alapult. A '91 óta működő személyes

kapcsolatokban természetesen változások történtek, hiszen többen nyugdíjba vonultak, és vannak bizony olyan faluvezetők, akik már az égben szolgálják tovább hazánkat. De hát ez így van, hogy az élet szép és nehéz dolgokból tevődik össze.

Mátyus Aliz: *Ahogy látom a térképet, hat település van az erdélyi részről. Ha jól látom, akkor négy felvidéki területről. És Királyfiakarcsa?*

I. A.: Királyfiakarcsa csallóközi, Dunaszerdahely mellett helyezkedik el. Vágkirályfa a Vág folyó mellett, Vágsellye mellett.

M. A.: *És Kerkaszentkirály még innen a határon. Tehát akkor az anya-*

országon kívül a felvidéki és az erdélyi területről lettek tagjai a szövetségnek.

I. A.: Igen, Délvidékről és Kárpát-aljáról nincsen még társunk.

M. A.: *Augusztusban látta a települése vendégül a szövetség településeit. Kérem, meséljen róla!*

I. A.: Az ünnepség előkészületei már a téli hónapokban megkezdődtek. Ennek kapcsán februárban Csíkszentkirály település polgármestere, Székely Ernő polgármester úr azzal az örömteli gondolattal keresett meg, hogy terveik szerint Szentkirálysza-badja települést megajándékozzák egy székely kapuval és azt az ünnepségre fel is állítanák. Kérdezte, hogy befogadjuk-e a kaput és meg tudjuk-e találni a méltó helyét. Képviselő-testületünk örömmel fogadta a felajánlást és hamar megtalálta azt a remek helyet, amit most már az élet is igazolt. Helye a községünkön áthaladó Veszprémet a Balatonnal összekötő kerékpárút falunkat elérő szakasza, mely mintegy „bejárat” magasodik az ide érkezők fölé.

Az ünnepség hetének elején eljöttek hozzánk a csíkszentkirályi mesterek és fölláttották a kaput, hogy az átadási ünnepre minden készen álljon. Hát ezzel a programmal kezdődött a Szent Király Szövetségi találkozó. E szép ünnepség keretében került sor a kapu megszentelésére, és átadására a falunak és a kerékpárosoknak. Felmerülhet a kérdés, hogy múltunk felidézésének divatja-e ez a kapuállítás, vagy az is kérdés lehet, hogy a Bala-

ton-felvidék közterületeit mennyire díszítheti ez a székely építészeti elem? Én úgy gondolom, hogy minden eszközt föl kell használni arra, hogy a magyar emberek hírt kapjanak, hogy értékek voltak, élő értékek vannak, és hogy ezeket az értékeket tovább kell vinnünk.

Székely kaput látva, remélem, sok emberben fölötlik a gondolat, hogy utána néz az interneten a szép népi építészeti hagyománynak. A kapun lévő faragási elemek remélhetőleg sokunk szemét gyönyörködtetik, a felirat pedig lelkesít, buzdít: „Őseidnek Szent hitéhez Nemzedetnek gyökeréhez Testvér Ne légy hűtlen soha!”

M. A.: Az augusztusi szentkirályszabadjai ünnepséghez tartozott a székely kapu felállítása, de azt hallottam a falubeliektől, akikkel találkoztam, hogy az ünnepség a Szent István kútnál is volt.

I. A.: Igen, több helyszíne volt a többnapos ünnepségnek. Miután a magyar érték megőrzése ennek a szövetségnek egyik alapfeladata, annak nyitottunk teret, hogy a szombati nap a Hungarikum törvény megismerése jegyében teljen egy konferencia keretében, ahol sok hasznos előadást hallhattunk a törvényről és a helyi értékekről. Az előadások, a települések kulturális fellépései és a Gasztro-udvar adták a szombati nap programját. A nap nehezen kezdődött, nagyon megijesztett bennünket a hatalmas eső, ami csak itt, Szabadi és Tihany között esett, reggel 9 és 10 óra között, akkor, amikor a szabadtéri program keretében 21 település pakolta ki a falujára jellemző kiállítási tárgyait, és állt neki a saját receptúrája alapján egy bogrács étel készítésének. A szombati nap kezdetén a jó Isten egy kicsit megizzasztott, azaz megáztatott, de másfél óra után kiderült az ég, és minden a helyére került. Ez így volt rendjén.

M. A.: *Mi is így jártunk a Bazilika előtt, amikor 19 megye felvonult a Magyar Értékek Napján vasárnap, ott is esővel indult a nap, de azután ott is gyönyörűen kiderült. Az esti misén a Bazilikában hálát adhattunk.*

I. A.: A szombati napon a települések többsége bemutatta saját műsorát. Táncozók, zenészek, versmondók

léptek fel, azaz értékeket jelenítettek meg a színpadon, este 9-ig. Utána néptánc bemutató, illetve táncház volt. A rendezvény ismeretterjesztő színpoltja volt a helyszínen bemutatott várpalotai Trianon múzeum vándorkiállítása.

A vasárnap felvonulással kezdődött, a falu egy részén végig vonulva, zászlókkal, ünnepi öltözékben, népviseletben, hogy találkozzunk a Szent István kútnál. Azért választottuk ezt a helyszínt, mert hagyományaink alapján Szent István király ezen a helyen itatta meg lovait, valamint azért, mert ez volt a helyszíne a '97-es szövetségi alapító okirat aláírásának is. Az akkori alapító okiratot újítottuk fel most azzal a céllal, hogy az újonnan csatlakozott települések is lajstromba vétessenek, és aláírásukkal megerősítsék az abban foglaltakat. Ezt követően, az ünnep részeként, minden település felkötötte emlékszalagját Szentkirályszabadja zászlajára. A Szent István kútnál, a szövetség megújítása alkalmából az ünnepi beszédet Szentkirály település polgármestere, Szabó Gelért tartotta meg.

A nap második programjára, a hálaadó szentmisére zászlókkal vonultunk a katolikus templomhoz, mely azon a dombon áll, ahol – a hagyományaink szerint – Koppány vezért felnégyeltette Szent István. Erről az élő szájhagyományról a község kövácsműhelyében a mai napig beszélnek. Szentkirályszabadja történetének rendelkezésünkre álló dokumentu-

mai alapján is valószínűsíthető, hogy a magyar vezér főjelemnek, azaz Istvánnak ez a tette itt történhetett. A két fél csatájának helyszínéről már megoszlanak a vélemények. Beszélnek arról, hogy a veszprémi Séd völgye, vagy a közelünkben levő Sóly település volt a valós helyszín.

A helyiek a település kialakulásának eredetét a korai magyar államalapítás kezdeteit jelentő 997 őszi beháborúval hozzák összefüggésbe, azaz Koppány halálát követően a győzedelmes István Nagyfejedelem megjutalmazta azon itt lakó várjobbágyokat, akik hírt vittek Koppány támadásáról a Veszprémben tartózkodó özvegy Sarolt Asszonynak. Az itt lakókat szabaddá tette és nemesi kiváltságokat kaptak, valamint a felnégyelés helyszínén emléktemplomot építtetett. Az itt élők ettől az időponttól „Szabadinak” nevezett falut tekintik szállásterületüknek. Ezt igazolhatja az 1082. április 29-én megírt határjárási okirat, mely a veszprémi püspökség vagyonösszeírásának céljából készült, s melyben már úgy említik Szentkirályszabadját, hogy – „In libera villa Sancti Regis” – Szent Király szabad faluja. Igaz hogy ez a dokumentum a 13. sz. végén készült, de feltételezhető, hogy az eredetiről másolhatták.

Az ünnepség eseményei a szabadtéri ünnepi szentmisével folytatódtak, melyet vitéz Ajtós László esperes úr tartott ünnepi ceremónia keretében. A mise részét képező könyörgéseket

ségének kifizetése, vagy családoknál történő szállás és étkezés anyagi támogatása.

A Szent Király Szövetségnek évek óta ünnepi eseménye a Szent István mellszobor adományozása annak a településnek, ahol még nincs első királyunkról emlék. Az elmúlt 17 éves együttműködésünk során 9 településen került ilyen szoborral díszített emlékhely kialakításra. (Erdélyben: Kalotaszentkirály, Székelyszentkirály, Sepsiszentkirály, Felvidéken: Királyfiakarcsa, Vágkirályfa, az anyaországban: Porrogszentkirály, Királyszentistván, Szentistvánbaksa, Szentkirályszabadja.) A szobrokat Dienes Attila szobrászművész készíti, és minden esetben egyedi mű születik.

A Szent Király Szövetség településeinek együttműködése folytán több éven keresztül tartott Székelyszentistvánon Kiss Dénes református lelkész úr felekezeti táborot gyerekeknek. Községünkben is volt négy alkalommal versmondó tábor, melynek vezetője Pintér Tibor volt, aki sajnos, már nincs köztünk, és a táborok így szakmai vezető hiányában elmaradtak.

Napjainkban is még gyakran gondolunk és beszélünk a falunkban a lelket melegengető rendezvény eseményeiről, és így pár hónap múltán bátran megállapíthatjuk, hogy emberek, családok találtak egymásra, új barátságok és emlékek keletkeztek.

M. A. Magam is szorgalmazni fogom, hogy a lapszámunk az ön beszélgetésével eljusson azokra a helyekre, ahol tudnak gondolkodni a Szent Király Szövetség anyagi támogatásán.

Most, ha beszélnék még egy keveset a falujáról.

I. A.: Az ezeréves településünkön a Szent Királytól kapott nemesi kiváltságokkal rendelkezők éltek. Az 1785-ös népszámláláskor lakóinak száma 1595 fő volt. Napjainkban megközelítőleg 2200-an élünk itt. A valamikori mezőgazdasági jellegű település az elmúlt fél évszázadban átalakult és a lakosság jelentős része a környező városokban dolgozik, itt csak lakik, mely a falu képen is visszatükröződik. A falunak általános iskolája, óvodája, egészségügyi háza, közművelődési intézménye van. A községünk újbóli fejlődése 25 éve kezdődött.

a vendég polgármesterek felváltva olvasták fel, összesen 21-et. A közös éneklés és imádkozás mindenki számára felemelő volt a gesztenyefákkal árnyékolt dombon. A szentmise végén az egybegyűltek előtt 22 magyar székely tette le az állampolgársági esküt. Az alkalom ünnepélyességét emelte Pintér Tibor színművész éneke és dr. Horváth Zsolt képviselő úr köszöntője.

A szövetség vendégei vasárnap, ünnepi ebéd után indultak haza az a vászontáskával, melyben a találkozókat összegyűjtött képi emlékeit tartalmazó CD, a falunkat bemutató brossura és a helyi asszonyok által készített bodzaszörp lapult.

Ezen rendezvénynek mindig az volt a legfőbb vonzereje, hogy mindenkit úgy várunk és úgy fogadunk, illetve úgy telik el ez a két nap, mint ha egy jó rokon jönne látogatóba. Hiszen a vendéglátással együtt jár, hogy rendbe hozom a portámat és a lelkeket is. A mi rendezvényünk értéktelmentő, a családok megismernek olyan embereket, akik onnan jöttek, ahol ők soha nem voltak, és úgy válnak el, mint igazi családtagok, és várják a viszontlátás örömteli pillanatát.

A találkozóra kapcsolatosan érdekes néhány érdekességet megemlíteni. Évente 4-500 fő vendég érkezik a vendéglátó településre, nálunk is ennyien jártak. A vendégek szállását, reggelijét 50%-ban a helyi lakosok oldották meg, és vállalták az ezzel járó

anyagi terheket. Ellátásukhoz a helyi készítésű süteményeket és italokat is adományokból tudtuk biztosítani. A Gasztro-udvarban 21 település főzéséhez a nyersanyagot az önkormányzat biztosította. A vendégek a speciális fűszerekről gondoskodtak. A polgármesteri hivatal dolgozói társadalmi munkában mintegy 350 liter bodzaszörpöt készítettek, melyből jutott az ünnepi asztalra, illetve az ajándékosárba is.

A rendezvény költségei a jelentős lakossági hozzájárulás mellett is bizony elérik az 5-6 millió forintot, melynek biztosítása elsősorban pályázati forrás lehet. A szponzoroktól beérkező támogatás, sajnos, egyre kevesebb. A szövetség polgármesteri tisztségének meg kell találnia a módját, hogy a vendéglátó település rendelkezzen akkora forrással, hogy bátran neki tudjon állni időben a szervezésnek. Hozzánk hasonlóan, tudomásom szerint, több olyan települési szövetség működik, melyet neveik vagy történelmi hagyományaik kötnek össze, és hozzánk hasonló módon a helyiek fizikai és anyagi lehetőségeire szerveződik, ezért a programok lefinanszírozását intézményi keretből is kellene támogatni. Az irányban kellene megoldást találni, hogy a jogi személyiségű rendezők rendelkezhessenek olyan pénzeszközzel, melynek elszámolási lehetősége könnyebb, mint a jelenlegi pénzügyi elvárások. Pl.: A több száz km-ről ide érkezők üzemanyag költ-

E „szép nevű, bár jobb sorsra érdemesült” településről ad hírt az 1980-as években egy országos napilap. Az újságban leírt korkép valós volt és talán nem véletlenül vívta ki az ezeréves falu ismételt önállóságát Balatonalmáditól 1989. január elsejével. Akkor lettem faluvezető és bizony a kitaposatlan út sok feladatot rótt mindenkire, a testületre, a vezetésre, az itt élőkre. Miután az országos politikában is ekkor történt a rendszerváltás, így községünk életében is elindulhatott az a fejlődés, amely országszerte jellemzővé vált. A falunkban is megtörtént a teljes közművesítés, intézményeink is megújultak. Közterületeink megszépültek és újak jöttek létre, az utak pormentesek lettek, a lakosság is saját épületeit, környezetét megszépítette.

Én az önkormányzatiságot az elmúlt 23 év legnagyobb társadalmi sikerének tartom, mely szellemet a továbbiakban is erősíteni és működtetni kell. Igen, működtetni, mert a falvak lakói alkalmasak arra, hogy közösségben gondolkodjanak, hogy bízattást képviseljenek örömben és bánatban, és megteremtsék a jóindulat példáját. A napokban olvastam Ferenc pápától egy gondolatot, miszerint a szeretet semmit sem ér a jóság nélkül. A jóságot emlékeinkben talán nagyanyáink jelentették, akik nem voltak mások, mint a küzdelemben falun élő édesanyák, akik sajátos környezetben éltek le életüket. Mindennapi munkájukkal gondoskodtak a családról, és nevelték az utódokat a munkára, a becsületre, a kötelességre... A mai társadalmunknak pont ezen értékekben van hiánya, és ennek újra élesztésére a mai vidék alkalmas lenne.

Vissza az önfenntartáshoz. Erre nyilvánvalóan a már felnőtt lakosság elfoglaltsága, munkája miatt alig-alig alkalmas, de az iskolakötelezettek körében érdemes lenne erre több energiát koncentrálni. Ez egy összetársadalmi megújulást jelenthetne vidéken. Úgy érzem, ezen gondolatommal nem vagyok egyedül, de véleményem szerint, a jelenlegi törvényi és pénzügyi szabályzók alig-alig teszik lehetővé a hagyományos életmódra való nevelés és képzés elindítását. A falvakban egyre jobban üresedő iskolákban he-

lyet lehetne teremteni az önfenntartás elsajátítására, begyakorlására. Ennek a tudásnak a megszerzésére azon diákoknak lenne elsősorban szükségük, akiknél látható, hogy bármely okból a tanulmányi eredményük már 5. osztályban közepes, ezért megjósolható, hogy az eredmény-centrikus közoktatásban mindig a lemaradottak között lesznek. Sajnos, a körülményeik hozták őket ebbe a helyzetbe, pedig nem nagy bölcsesség megállapítani: mindenki tehetséges valamiben. Itt mindenki megtanulhatna kertet művelni, állatot tartani, kicsit szerelni, építkezni, barkácsolni, azaz önfenntartóvá válni. Ha ez az iskolai modell a múlt tapasztalataira épülne, akkor természetes velejárója lenne, hogy ezen iskola a keresztyén értékekre, népi hagyományokra épülő rendszer lehetne, melynek beindítása az 5. osztállyal kezdődhetne. A programban vissza kellene térni a nővé és férfit nevelés céljaihoz. Egy olyan iskolarendszer kiépítésén kellene elgondolkodni, ahol életformát, élhető lehetőséget kapna a jövő nemzedéke. Első lépésként ezt az iskolamodellt mielőbb ki kellene szakmai alapon találni, és mintaprogram keretében elkezdni a megvalósítást. Ezen célok megvalósítására elsősorban a város környéki falvak esetén látok lehetőséget, mert a városból meg lehetne teremteni a szükséges diáklétszámot. A mi községünk is két város, Veszprém és Balatonalmádi között helyezkedik el, ezért talán alkalmas lenne ennek a modellnek az elindítására. Jelenleg 8 osztályos iskola működik a településen, de a falu 200 főnyi iskolakötelezett gyermeke közül már csak 66-an veszik igénybe helyben az oktatást. Büszkén elmondom, hogy már két éve kerteszkedik az önkormányzat a közmunkaprogram keretében, és a helyi konyhára alapanyagot állít elő.

A kérdésre válaszolva úgy látom, hogy a mi településünk is csodálatosan megváltozott. Az országos átlagot látva, mi sem maradtunk le a fejlődésben, és ezt abban is visszaigazolódni látom, hogy azoktól, akik régen jártak itt, sok dicséretet kapunk.

A Szent Király Szövetségi találkozó legfőbb hozadéka, hogy épp a falunkat gazdagította azzal, hogy határon innen és túl élő magyar emberek találkozhattak egymással, barátságokat köthettek, a magyar értékek ápolásában személyesen közreműködtek.

M. A.: *Ha iskolaféléről gondolkodik és oktatási formáról, az nem az intézetiünk tevékenységi területe. Mi azzal tudunk foglalkozni, foglalkozunk is, hogy a családokban a szülők, ha hozzászórtak, és egyre jobban elviselik, hogy nem dolgoznak, változtatni tudjanak ezen. A gyerekeik érdekében. Hogy azok munkát végző szülők gyerekeiként nőjenek fel. Tudok olyan polgármestert – polgármester asszony – aki külön foglalkozik azokkal a gyerekekkel, akik mintára alkalmatlan családmódelben nőnek fel. Érti a hátrányt, amit ezek a gyerekek elszenvednének. Számon tartja őket, és foglalkoztatja őket iskolán kívüli idejükben. Mi hiszünk a kis lépésekben. És igyekezetünk szerint a falvak többségében élő szeretnének segíteni, hogy meg tudják tenni a legszükségesebb lépéseket, amelyek ahhoz segítik a falvakat, hogy újra visszanyerjék egyensúlyukat. Ahol azt az embert becsülhetik, aki arra érdemes, a munkát ismerhetik el és nem az ügyeskedést, és megbecsülés illetheti az öregeket és jogos gondoskodás, mert tőlük megtanulható az élni jó élet.*

Köszönöm a beszélgetést. Kívánom, hogy meg tudja valósítani kísérleti iskoláját.

IVÁNYI ANDRÁS: 1949. október 24-én születtem. Balatonalmádban, majd Veszprém-ben, és immáron 25 éve Szentkirályszabadján élek. A Pannonhalmi Bencés Gimnáziumban érettségiztem, majd műszaki főiskolát végeztem, két diplomát szereztem. Keresztyén családban vallást gyakorolva élünk, gazdálkodunk, négy fiúgyermekünk van. Lótartók vagyunk, életem négy évtizede lovak közelében folyik. Munkám során sokáig műszaki területen dolgoztam, majd 1980-tól a szentkirályszabadjai általános iskolában tanítottam. 1989-től a község polgármesteri tisztségét látom el.